

“Grècia és un paisatge fàcil per llegir-hi la història”

Entrevista a Paul Halstead

“Grècia és un paisatge fàcil per llegir-hi la història”

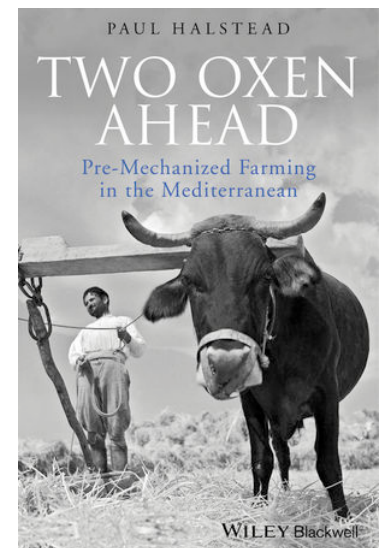
Paul Halstead, professor d'Arqueologia de la University of Sheffield (Regne Unit), ha visitat l'ICAC amb ocasió de la seva conferència «*Transdisciplinary Studies of Pastoralism in Ancient Greece*» en el marc del seminari **Estudis transdisciplinaris sobre ramaderia i pastoralisme**.

En pastoralisme, el present pot ser una finestra per entendre el passat?

Hem d'anar amb cura quan fem servir el present com a finestra per mirar el passat. Quan jo estudiava, fer servir l'etnologia en arqueologia no estava ben vist. Però en els darrers 40 anys hi ha hagut un canvi gràcies a autors com Lewis Binford i Ian Hodder. Aquest últim té un llibre que il·lustra bé el que estem dient: *The Present Past*.

Vostè també ha trepitjat molt la Grècia actual per entendre la prehistòrica.

Sí, he fet molta recerca sobre el terreny, servint-me del present com a eina per acostar-me al passat. Com a zooarqueòleg estudio ossos d'animals, però quan vaig a Grècia parlo molt amb gent gran de pagès, per anar bé, de més de 70 anys. Amb ells aprenc molt amb poca estona, al revés del que em passa amb els ossos, que em "parlen" després de dedicar-hi molt temps.

Acaba de publicar un llibre fruit d'aquesta experiència "etnogràfica".

Sí, un llibre sobre agricultura antiga, i l'he titulat com parlen els grecs: *Two oxen ahead*.

Pre-Mechanized Farming in the Mediterranean. El títol, 'dos bous a davant', és una frase feta grega i està tallada, perquè s'acaba dient "i un altre darrere". Així defineixen l'ofici de pagès. És curiós perquè, en anglès, *bou* és sinònim de fortalesa i a Grècia, d'estupidesa.

Tornem al pastoralisme. Com es pot definir?

Té dos accepcions: 'fer coses amb bestiar', i un significat més restringit, 'viure del bestiar'. Normalment ens referim al primer significat. Entès com un estadi a mig camí entre la caça i la ramaderia, i amb un sentit de propietat i de sedentarisme, que són dos senyals de civilització en el món occidental. Situar en el temps aquest pastoralisme és molt fàcil: va lligat a la domesticació, i és al Neolític. Per això és més interessant el segon significat.

Vostè parla de tres formes de ramaderia superposades a la Grècia prearcaica.

Sí, l'activitat agrària mixta de petita escala, les activitats agropastorals mixtes a gran escala, i el pastoralisme especialitzat. Aquest model seria vàlid per al Neolític i el Bronze final. També en la Grècia clàssica, en què tenir bestiar era font de prestigi.

Com ens podem imaginar un pastor del Bronze?

Un home podia treballar per al rei i dir que era pastor perquè tenia ramat, però el ramat pertanyia al rei i les terres de pastura, també... De manera que qui practicava el pastoralisme era el rei!

Practicar el pastoralisme, què implicava?

Sense una economia de mercat era difícil practicar un pastoralisme intensiu. Per anar a buscar pastures bones calia tenir contactes en altres llocs, calien connexions. Així, fent servir un exemple força conegut, només en una societat agrària amb una economia de mercat ben desenvolupada que pogués assimilar una part de la població dedicada exclusivament al pastoralisme, els vlachs, grup ètnic amb orígens en la actual Romania, varen poder desenvolupar les seves activitats de transhumància especialitzada.

El paisatge grec actual què ens diu de l'antic?

Grècia és un paisatge fàcil per llegir-hi la història. Històricament els arbres havien anat creixent cada cop a menys alçada com a resultat de l'extensió de les activitats de pastura a les muntanyes. I actualment, en què ningú vol ser pastor, es veuen arbres joves on abans hi havia terres de pastura. O sigui que la 'línia dels arbres' (*treeline*) havia anat baixant però ara torna a pujar: els arbres tornen a colonitzar la muntanya.

Text i fotos: Carme Badia i Puig

Febrer del 2015

